

Pyhittäjämarttyyri Paisi Petsamolainen

Elämäkerta

Pyhittäjämarttyyri Paisi (Pavel Varlaamovitš Rjabov) syntyi Arkangelin kuvernementin Šenkurskin piiriin Predtetšenskajan kylässä 5. tammikuuta vuonna 1881 talonpoikaisperheeseen, ja jäi orvoksi alle kaksivuotiaana. Hän kävi alkeiskoulun kotipaikkakunnallaan, josta siirtyi Solovetskin luostarin hengelliseen kouluun ja kuuliaisuusveljeksi (1898–1908). Arkkimandriitta Jonafan (Baranov, k. 1915) pyysi nuorukaisen vuonna 1908 mukaansa siirtyessään Solovetskin luostarista Petsamon Pyhän Kolminaisuuden luostariin. Pyhittäjämarttyyri Paisi palveli Petsamon luostaria yhtäjaksoisesti yli kolmenkymmenen vuoden ajan, aina vangitsemiseensa asti 3. joulukuuta 1939.

Isä Paisi perehtyi luostarin eri tehtäviin monipuolisesti ja hoiti niitä moitteettomasti. Luostarin elämä suistui raiteiltaan toistuvien iskujen seurauksena: ensimmäisen maailmansodan, Venäjän keisarivallan kukistumisen, sisällissodan, miehityksen ja lopulta Tarton rauhansopimuksen myötä, jolla Petsamo liitettiin Suomeen ja veljestö vuonna 1921 sen kansalaisiksi. Veljestö hyväksyi siirtymisensä Suomen hallintoon, uuteen ajanlaskuun ja Konstantinopolin patriarkaatin alaisuuteen, sillä he ymmärsivät sen olevan ainoa vaihtoehto pelastaa luostari.

Luostarissa toimitettiin helmikuussa 1932 vaali, jolla isä Paisi valittiin luostarin johtajaksi. Pyhittäjäisien Sergein ja Hermanin muistopäivänä vuonna 1932 arkkipiispa Herman vihki Paisin pappismunkiksi Valamon Kristuksen kirkastumisen luostarissa ja siunasi hänet luostarin johtajan tehtävään. Pappismunkki Paisi palveli luostaria uskollisesti. Opetuspuheissaan hän saarnasi uskollisuutta Suomen esivallalle ja sai luostarissa vierailleilta korkeilta virkamiehiltä vakuutuksia siitä, että Suomen lait turvaisivat luostariveljiä ja koko Petsamon asukkaita.

Luostari sijaitsi kolttsaamelaiden talvikylien tuntumassa, ja koltat muodostivatkin olennaisen osan maallikkoseurakuntaa. Luostari ylläpiti heille suunnattua venäjänkielistä koulua ja orpokotia, luostarin karjatalous ja maatyöt työllistivät kolttia ja antoivat pojille ammattioppia. Luostarinjohtaja huolehti väestään ja ylläpiti yhteyksiä Suomen kirkolliseen sekä maalliseen hallintoon.

Kun puna-armeija aloitti talvisodan hyökkäyksen ja miehitti luostarin, suomalaiset joukot olivat saaneet vetäytymiskäskyn. Luostarinjohtaja vangittiin. Hänen ensimmäiset kuulustelunsa päivättiin alkaneiksi 3. joulukuuta vuonna 1939. Luostarin johtajana ja arvokkaaksi katsottuna vankina häntä kuulusteltiin useita kuukausia eri paikkakunnilla (Petsamo, Murmansk, Leningrad, Moskova). Häntä syytettiin neuvostovallan vastustamisesta ja avunannosta sen vihollisille. Todistuksena häntä vastaan kirjattiin Paisin Suomen armeijalle luovuttamat heinä ja kerma sekä luonnos kirjeeksi, jossa hän esitti toiveen bolševikkivallan kukistumisesta. Hän oli kirjoittanut Valamon munkki Makarille: ”Odotan alati Venäjän kansan vapautumista kommunismin ikeestä, tapahtuisipa se tänä vuonna kärsivien esirukousten voimasta”.

Kuulustelijat eivät antaneet mitään arvoa sille, että pappismunkki Paisi oli Suomen kansalainen ja velvoitettu noudattamaan kyseisen maan lakeja ja viranomaisten antamia määräyksiä. Hänen lähimpiä työtovereitaan kuulusteltiin myös häntä vastaan. Pappismunkki Paisi ei syyttänyt kuulusteluissa ketään, vaan kantoi hänelle langetetun ristin yksin. Sen tähden häneen sopivat Johanneksen evankeliumin 15:13 sanat: ”Suurempaa rakkautta ei kukaan voi osoittaa, kuin että antaa henkensä ystäviensä puolesta”. Sotaoikeus tuomitsi hänet lopulta, lähes vuoden kestäneiden kärsimysten päätteeksi, 19.11.1940 kuolemaan syytettynä avunannosta kansainväliselle porvaristolle ja yrityksestä kumota neuvostovalta. Tuomareidensakaan edessä hän ei luopunut uskostaan eikä kieltänyt Kristusta, vaan otti vastaan marttyyrikuunun.

NKVD:n teloitusryhmä surmasi pyhittäjämarttyyri Paisin Leningradissa ampumalla 28.12.1940, joka on Venäjän Kirkon noudattaman kalenterin mukaan Trifon Petsamolaisen muistopäivä 15.12. Pyhittäjämarttyyri haudattiin merkitsemättömään joukkohautaan Levašovossa.

Pyhittäjämarttyyri Paisin muisto on säilynyt tähän päivään asti, erityisesti kolttien omakielisessä suullisessa perinnössä.

Virallinen nimi ja kuvaaminen ikonissa

Pyhittäjämarttyyri Paisi Petsamolainen tulee kuvata ikonissa pappismunkin asussa, tyylitellysti mutta tunnistettavasti valokuvien antaman mallin mukaisesti. Ikonissa pyhittäjämarttyyri siunaa oikealla kädellä ja pitää vasemmassa kädessään joko ristiä tai kirjakääröä, johon sopivat Joh.15:13 sanat: ”Suurempaa rakkautta ei kukaan voi osoittaa, kuin että antaa henkensä ystäviensä puolesta”. Pyhittäjämarttyyriin käsiin ei sen sijaan tule kuvata Petsamon Pyhän Kolminaisuuden luostarin kirkkoa, sillä Paisi ei ollut sen rakennuttaja eikä rahoittaja. Mikäli pyhittäjämarttyyri kuvataan kokovartaloisena voidaan kirkko kuitenkin kuvata taustamaisemaan. Pyhittäjämarttyyri Paisin ikonin sädekehä tai tausta maalataan punaiseksi muistuttamaan hänen kärsimästään marttyyrikuolemasta.

Muistopäivä

Muistopäivä 28.12. (kuolinpäivä vuonna1940).